



MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. MINTAFELADATSOR

KÖZÉPSZINT

I. SZÖVEGÉRTÉS ÉS KÖZNAPI SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 90 perc

2015

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Fontos tudnivalók

Tisztelt Vizsgáló!

A rendelkezésére álló 90 perc alatt két feladatot kell megoldania:

- 1) Szövegértési feladatsor
- 2) Köznapi szöveg alkotása

A két feladatot tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg.

A szövegértési feladat megoldására körülbelül 60 percet, a köznapi szöveg alkotására körülbelül 30 percet javasolunk.

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ha azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól!

Eredményes munkát kívánunk!

Szövegértési feladatsor

A következő szöveg egy uszoda szaunájának ajtaján olvasható. Olvassa el a szöveget, majd oldja meg a kapcsolódó feladatokat!

Kedves Vendégeink!

1. A szauna használatával kapcsolatban szeretnénk néhány dologra felhívni szíves figyelmüket, hogy sokáig gondtalanul élvezhessék az Önök számára újjáépített és felújított kabinokat műszaki hiba és hosszabb kényeszerű leállás nélkül, az Önök kényelme és biztonsága érdekében is.
2. A 2013-ban üzembe helyezett két szaunakályha már kompakt és helytakarékos kivitelű. Működési elve a 360 fokban való hőleadás, mely jóval hatékonyabb, mint a régi típusú, csak felfelé sugárzó kályháé volt, a kályhák teljesítménye azonban megegyezik a régi típuséval.
3. Felépítésük miatt a fűtőszálakat a kályhatest teljes magasságával megegyező hosszúságúra tervezték, így azokat jóval kevesebb lávakő védi a külső behatásoktól, mint amilyenek például a víz és az aromaolajok.
4. A tavalyi üzembe helyezés óta már hét alkalommal kellett a kályhákban fűtőszálakat cserélni deformáció, repedés vagy perforáció miatt. A deformációt és a repedést a víz, az átlukadást pedig az olajok okozzák.
5. Az ilyen típusú, úgynevezett száraz szaunákat, amilyenek nálunk is üzemelnek, eredetileg fatüzelésű kályhával fűtötték – ez manapság újra divatba jött –, és zárt tűzterűek voltak, ezért a víz és az aromaolajok nem érintkezhetek a fűtő közeggel. Így bátran lehetett locsolgatni a lávakövet az aktuális igény szerint, mert a víz és az olaj elpárolgására korlátlan idő áll rendelkezésre.
6. Az elektromos működtetésű kályhák esetében ez lényegileg másként van. A tűztér, azaz ebben az esetben elektromos fűtőszál, nincs elkülönítve a kőtől, hanem közvetlen fizikai kapcsolatban áll azzal, és így természetesen a locsolóanyagokkal, a vízzel és az olajjal is minden esetben közvetlenül érintkezik. A nagy mennyiségű víz és az olaj nem képes azonnal elpárologni a felöntés után, és a felesleg végigfolyik a kályha teljes hosszában egészen az elektromos bekötések védőlemezéig (ennek nyomai a javítások alkalmával tisztán láthatóak), ezért igen komoly hőmérséklet-különbségnek van kitéve minden egyes locsolás alkalmával, amit hosszú távon csak igen kevés anyag képes elviselni károsodás nélkül. A fűtőszál azonban nem ilyen anyag, így használata során figyelembe kell vennünk annak fizikai tulajdonságait, korlátait.
7. Összehasonlítva a fatüzelésű üzemmóddal, vannak előnyei és hátrányai. Így például előnye a tiszta, egyszerű működtetés, továbbá a széles spektrumok között állítható hőfok, mely automatikusan a beállított értéken tart a teljes üzemidő alatt. Hátránya, hogy rendkívül érzékeny a külső fizikai behatásokra, és magasak az alkatrész-utánpótlási, a szervizelési és az üzemelési költségei.
8. Ezek ismeretében belátható, hogy a közösségi szaunák egyéni igények alapján való használata (hígítás nélküli olaj felöntése, bőséges és hirtelen víz locsolása stb.) idő előtt meghibásodásokhoz vezet, ami Önnek és szaunázni vágyó társainak is bosszúságot okoz. Az üzembentartónak pedig jelentős többletköltséget jelent, amely veszteséget valamilyen módon kompenzálni lesz kénytelen a szaunák folyamatos és hibátlan működése érdekében.
9. Kérjük Önöket, hogy a fentiek ismeretében csak nagyon kis mennyiségű vizet locsoljanak egyszerre a kályhákra, és várják meg annak teljes elpárolgását a következő locsolás előtt, valamint hígítás nélküli olajat ne öntsenek a kövekre, mert az még ráadásul tűzveszélyes is.
10. Köszönjük kitüntető figyelmüket, és további kellemes időtöltést kívánunk kedves vendégeinknek!

Vezetőség

1. Olvassa el a szöveg kommunikációs sajátosságaira vonatkozó kérdéseket! Döntse el (húzza alá), hogy a válaszlehetőségek közül melyik a helyes válasz! Döntését indokolja a szöveg megfelelő mondatrészletének, mondatrészleteinek idézésével!

• **Mikor** keletkezett a szöveg? (1-4. bekezdés)

- 2012-ben
- 2013-ban
- 2014-ben

Indoklás: _____

• **Milyen okból** jött létre a szöveg? (1-4. bekezdés)

- a szaunahasználat szabályainak közlése
- a jegyáremelés megindoklása
- a helytelen használat miatti károkkal való szembesülés

Indoklás: _____

• **Milyen célból** jött létre a szöveg? (1-4. bekezdés)

- a szauna újjáépítésének előkészítése
- a további használati károk megelőzése
- a szaunával kapcsolatos ismeretek terjesztése

Indoklás: _____

• **Alapvetően milyen eszközzel** akarja elérni célját a szöveg? (8-9. bekezdés)

- a szauna működéséről szóló felvilágosítás
- a közönség jóindulatára való hivatkozás
- büntetés kilátásba helyezése

Indoklás: _____

4 pont	
--------	--

2. A szöveg alapján határozza meg az alábbi kifejezések jelentését!

360 fokban való hőleadás (2. bekezdés): _____

perforáció (4. bekezdés): _____

zárt tüztér (5-6. bekezdés): _____

3 pont	
--------	--

3. Állapítsa meg, hogy az alábbi két kályha közül melyik a régi és melyik az új! Két indokkal magyarázza meg döntését! (5-6. bekezdés)

A)



B)



A régi kályha betűjele: ____ Az új kályha betűjele: ____

1. indok: _____

2. indok: _____

2 pont	
--------	--

4. Döntse el, hogy az alábbi tényezők közül melyek közvetlen okai a meghibásodásnak! Húzza alá a jó válaszokat!

A) a kályha helytakarékos mivolta B) a kályha teljesítménye C) a kályha hosszúsága

D) a fűtőszál helyzete E) a fűtőszál anyaga F) a 360 fokban való hőleadás

G) az állítható hőfok H) a tüztér és a kövek kapcsolata I) a víz és az olaj mennyisége

4 pont	
--------	--

5. Melyik üzemeltetési módnak mi az előnye? Hasonlítsa össze a következő táblázat segítségével a megadott szempontokból a kétféle üzemeltetést! Írja be az adott szempontból előnyösebb üzemeltetési mód oszlopába az üzemeltetési mód előnyét! (5-7. bekezdés)

	FATÜZELÉS ELŐNYE	ELEKTROMOS MŰKÖDTETÉS ELŐNYE
A hőfokszabályozás szempontjából		
A külső hatások szempontjából		
A tűztér helyzete szempontjából		
A működtetés módja szempontjából		
A működtetés költségei szempontjából		

5 pont

6. Foglalja össze 4-5 összefüggő mondatban, hogy időrendben mi és miért vezetett a fűtőszál cseréjéhez. Az összefoglalásban használja fel a következő kifejezéseket! (A kifejezéseket nem kell a megadott alakban és sorrendben használnia.)

*deformáció, repedés, perforáció; a fűtőszál cseréje;
víz és olaj érintkezése a fűtőközeggel; a fűtőszál helyzete*

5 pont

7. A szaunában a kiírás következtében vita bontakozik ki arról, hogy szabad-e locsolni a kályhát. Olvassa el a vitában elhangzó alábbi állításokat! Döntse el és húzza alá, hogy melyik állítás igazolható a szövegből, és melyik mond ellent a szöveg információinak! Mindkét esetben igazolja döntését a megfelelő mondatrészlet idézésével!

– „Ki van írva, hogy erre a szaunakályhára nem szabad vizet önteni.”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: _____

– „Minek kellett akkor kicserélni a kályhát, kisebb is, mint az előző, kevésbé is melegít.”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: _____

– „Különben is, semmi nem bizonyítja, hogy a kályhák a locsolás miatt mentek tönkre.”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: _____

– „Lehet itt vitatkozni, de ha a locsolgatás miatt kigyullad a szauna, akkor bajban leszünk!”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: _____

– „A szauna lényege, hogy locsolják a köveket. Nem létezik, hogy az alkatrészei úgy legyenek kitalálva, hogy nem bírják a locsolást!”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: _____

– „Ha ész nélkül locsolgatnak, akkor fizethetünk majd többet a belépőért!”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: _____

6 pont	
--------	--

8. A vita után egy vendég utánanéz a témának, és a következő szöveget találja a világhálón.

A szaunakályha

A szaunában a kellő hő képzésére kályhákat szoktak használni. A szaunakályhából is több típus létezik, vannak fatüzelésű és elektromos kályhák. Az utóbbi időben egyre jobban elterjedtek az infrafűtésű szaunák is: az infrasaunák. Ezek az infrasaunák jóval alacsonyabb hőmérsékleten működnek (45-65 fok), így kíméletesebben izzasztanak. Ennek ellenére sok ember jobban szereti a hagyományos forró levegőjű szaunát, mivel ezt tartják „igazi” szaunának.

Az északi skandináv országokban a fatüzelésű kályhákat részesítik előnyben, mivel a fa égésekor keletkező illatanyagok sokkal hangulatosabbá teszik a szaunázást. A fatüzelésű kályhák használata azonban körülményes, meg kell várni, mire a kellő mennyiségű tüzelőfa leég, miközben a szauna belső tere megfelelő hőmérsékletűre melegszik fel.

Az elektromos – villamos fűtésű – kályhák használata sokkal kényelmesebb, mint a fatüzelésű kályháké. Itt a fűtés elektromos áram segítségével történik, így sokkal kevesebb előkészületet igényel. Külön erre a célra tervezett vezérlő segítségével történik a hőmérséklet szabályozása.

Lényegében egy egyszerű „gombnyomásra” beüzemelhető a szauna. Általában analóg vagy a mostanában oly divatos, digitális vezérlőkkel szállítják a megrendelőknek.

A szaunakályhák különféle kiserelésben kaphatóak, attól függően, hogy mekkora helyiséget kell felmelegíteniük, illetve milyen alapterületű a szauna.

Létezik kör alakú kályha, mely leginkább egy fémkosárra hasonlít, ebben helyezik el a köveket. A fémkosár körbe van futtatva elektromos fűtőszállal, így melegítve fel a bennük elhelyezett köveket. Ezeknek az acélkosár kialakítású kazánoknak az egyik előnye, hogy minden irányban sugározzák a meleget.

Vannak keskenyebb, négyzetes alapterületű kazánok is, melyek kisebb helyet igényelnek. Ezekben is kövek találhatóak, melyekre a szauna használata közben lehet önteni a vizet.

Sokszor króm külső borítást kapnak, így adva neki rendkívül szép megjelenést. Általában 25-100 kg mennyiségű követ lehet tölteni a szaunakályhákba. Az időkapcsoló és a termosztát is szerves része ezen berendezéseknek.

Elektromos szaunakályhák esetében nagyon fontos tényező a fűtőszálak teljesítménye. Kisebb belterű szaunákhoz elegendő 1500W fűtőteliesség, azonban nagyobb szaunákba ennek többszörösét (3000W felett) is be szokták építeni a megfelelő hőmérséklet biztosítására.

A hőtárolás fontos funkcióját lávakövek alkalmazásával oldják meg.

<http://www.szauna.net/szauna-kalyha>

a) Húzzon alá a szövegben 5 tényt, amelyek alátámasztják az előző szövegben közölt információkat!

5 pont	
--------	--

b) Idézza ebből a szövegből azt az egy mondatot, amelyik elbizonytalanítja az előző szöveg üzenetét!

1 pont	
--------	--

c) Ebben a szövegben az előző szöveghez képest található néhány új információ is. Milyen fontos új információt közöl ez a szöveg a következő témákban?

A kályhák alakja: _____

A lávakövek haszna: _____

A szaunák területe: _____

3 pont	
--------	--

d) Nevezze meg a szöveg alapján egy-egy előnyét az infrasaunának és a fafűtéses szaunának!

infrasauna: _____

fafűtéses szauna: _____

2 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Az alapszöveg forrása: egy uszoda szaunája.

A képek forrása:

<http://szaunanagyker.hu/wp-content/uploads/Kastor-Saga-20-fat%C3%BCzel%C3%A9s%C5%B1-szauna-k%C3%A1lyha.jpg>

http://finnrelax.hu/wellness/szauna/kalyha/pics/harvia/harvia_cilindro.jpg

Köznapi szövegalkotási feladat (választható az A vagy a B feladat)**A) Érvelés**

„Hazudni néha muszáj. Annak ellenére van ez így, hogy tartós és fontos emberi kapcsolataink mind-mind az őszinteségre épülnek. A hazugságok, becsapások, apróbb füllentések azonban egész életünkben végigkísérnek. Hiszen néha éppen azért nem mondunk igazat, hogy megkíméljük a másikat valamitől. Az egyenesség ugyanakkor az egyik legfontosabb emberi erény. Őszinteséget várunk a barátainktól, a családtagjainktól és természetesen a szerelmünktől is. De nem mindig és minden körülmények között.”

Kocsis Tímea: *Kegyés és kegyetlen hazugságok*

Forrás: <http://www.bama.hu/elet-stilus/elet-stilus/kegyes-es-kegyetlen-hazugsagok-22511>

Foglaljon állást a fenti szövegrészletben megfogalmazott gondolatokkal kapcsolatban! Mit nevezünk *kegyes hazugságnak*? Létezik-e olyan élethelyzet, amelyben erkölcsileg elfogadható, ha nem mondunk igazat? Állásfoglalását 3-5 érveléssel támassza alá!

VAGY

B) Gyakorlati szövegműfaj

A világhálón a következő hirdetés olvasható:

„Párommal úgy döntöttünk, hogy idén nyáron vendégül látunk néhány rászoruló családot 4-5 napra a Balaton melletti kis faházunkban. A segítségeket kérjük abban, hogy valóban rászorulókké legyenek a vendégeink. Ha ismertek a környezetetekben olyan családokat, ahol 1-2 vagy 3 gyermek van (akár mindkét, akár csak egyik szülő neveli őket), és anyagilag nem engedhetik meg maguknak, hogy elmenjenek nyaralni, akkor jelezzétek felénk, hogy mi magunk kereshessük meg őket.”

Írjon ajánlólevelet egy rászoruló családról a tulajdonosnak. Levelében kitalált neveket használjon!

A köznapi szövegalkotási feladat szövegének terjedelme 120-200 szó legyen.

Húzza alá a választott feladatot!

Érvelés – Gyakorlati szövegműfaj

A javító tanár csak vizsgázó által választott feladat pontszámait írja be!

A) Évelés			B) Gyakorlati szövegműfaj		
Világos állásfoglalás	1 pont		Tartalom	4 pont	
3-5 releváns érv	5 pont		Formai elemek	3 pont	
Megfogalmazás	4 pont		Nyelvi minőség	3 pont	
Összesen	10 pont		Összesen	10 pont	

		Maximális pontszám	Elért pontszám
Szövegértés és köznapi szövegalkotás	Szövegértési feladat	40	
	Szövegalkotási feladat	10	

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. MINTAFELADATSOR

KÖZÉPSZINT

II. MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 150 perc

2015

Fontos tudnivalók

Tisztelt Vizsgáló!

A rendelkezésére álló 150 perc alatt válasszon ki és oldjon meg egy feladatot! Ha munka közben mégis a másik feladatot kezdi el, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól!

Válasza 2-4 oldal (azaz 400-800 szó) terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

Egy mű értelmezése

Értelmezze az alábbi verset! Értelmezésében térjen ki arra, hogy egy megváltozott élethelyzetben hogyan változhat meg a világlátás és az énkép!

Petőfi Sándor: *Betegségemben*

Megmondtam úgye?: térj eszedre!
S te nem fogadtad szavamat;
Tovább üzed eszeveszetten
Az ostobáskodásokat.

Most szépen vagy, szépen... de úgy kell
Az ilyen szeleverdinek!
Hanem mit prédikálok? késő
Eső után a köpönyeg.

Amint van, úgy van; most a dolgon
Már változtatni nem lehet,
És legjobb, amit tehetek, ha
Előveszem türelmemet.

Ah, türelem! reád lelkemnek
Valóban nagy szüksége van;
Itten heverni a kórágyon,
Kínok között, magányosan!

Lám, irtózám a házasságtól,
Mondám, hogy nem kell feleség;
Pedig egy szép, egy hű menyecském
Ha volna most, mi jól esnék!

Hozzám hajolna, édes ajka
Elesókolná fájdalmamat,
És ölése enyhet adna,
Minőt az orvosság nem ad. –

S tán eddig is azért ejték csak
Nő elleni beszédeket,
Mivelhogy senki, senki nem volt,
Nem volt, ki engem szeretett.

S ha lenne... oh, ha lenne! érzem:
Szeretni tudnék végtelen! –
Megérem-e, hogy nekem is lesz
Szép csendes házi életem?

Pest, 1844. március-április

A szöveg forrása:

Petőfi Sándor *összes költeményei*. Bp. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1959. 34. old.

VAGY

Két mű összehasonlító értelmezése

Hasonlítsa össze az alábbi két költeményt, figyeljen a versek hasonló és eltérő vonásaira! Összehasonlító fogalmazásában térjen ki arra, hogy az évszakoknak milyen szerepük van az egyes költeményekben. Figyeljen arra is, hogyan fejezi ki a két vers az őszi, illetve a tavasz hangulatát!

Vajda János: *Őszi hangulat*

Vége már a szép napoknak.
A virágok hervadoznak.
Bágyadoz a nap sugára.
Lombjai a rengetegnek
Mélabúsan integetnek;
El kell menni, úgy-e, nemsokára?

Közelebb megyek hozzájuk,
Hallgatom a suttogásuk,
Ha nekem is felelnének.
Ülök a füves bozótba,
Mint ki virraszt, hallgatózva,
Ágya mellett vonagló betegnek.

Az erdőnek érverése,
Hegyi patak csörrenése
Egyre lágyabb, egyre lankad.
Odafönn a gyászfelhőbe
Készül már a szemfedője,
És egyszerre majd eláll, elhallgat.

Elmerengve tépelődöm,
Mi az ember itt e földön,
És a nagy rejtély, a lélek?
E csodás, e képzelhetlen
Vég nélkül való mindenben
Elenyész-e csak e percnyi élet?

A levegő halkán mozdul,
És a haldokló falombrul
Egy levélke hull a földre.
Ez talán az égi válasz,
E halott kép, néma, száraz?
Hátha mégis... nézem eltűnődve.

Mintha írva volna rája:
E világ egy játékkártya;
Elkeverik, meg kiosztják.
Porszem, ember, falevél, mind
Megannyi pillangó lény itt.
Újulásban forgó mulandóság...

1887

Dsida Jenő: *Tavaszi ujjongás*

Tarka virágnak
Illata kábít, –
Édes a méz mit
Kelyhe kínál;
Lebben a lepke,
Röppen a méh –
Sok kicsi vándor
Kedvese ajkán
Csókra talál.

Nincs ma halál,
Él ma a földön
Mit csak az Isten
Élni teremtett; –
Harsog a himnusz,
Hangos a táj! –
Semmi se fáj,
Minden örömré,
Tűzlobogásra
Szítja a lelket...

Újra születünk
Zöld lobogóval
Lepkefogóval
Táncra megint!
Csókot a földnek,
Csókot a fának,
Csókot a rügynek,
Mert a hatalmas
Égi Jövendő
Hírnöke mind!

Hallga, mi szépen
Csendül a nóta,
Csörtet a csermely,
Csattan a csók!
Messze az erdő
Lombjai közt a
Nyár keze int! –
Hirdeti minden,
Hirdetem én is,
Itt a tavasz!

1924

A szövegek forrása:

Vajda János *összes költeményei*. Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest, 1982, 360-361. old.

Dsida Jenő: *Összegyűjtött versek és műfordítások*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1983.

Húzza alá a választott témát!

Egy mű értelmezése – Két mű összehasonlító értelmezése

Műértelmező szövegalkotási feladat	Tartalmi minőség		25 pont	
	Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5 pont	
		Stílus	5 pont	
		Nyelvhelyesség	5 pont	

Helyesírás (mindhárom feladaté)	8 pont	
Íráskép (mindhárom feladaté)	2 pont	

		Maximális pontszám	Elért pontszám
Szövegértés és köznapis szövegalkotás	Szövegértés	40	
	Szövegalkotás	10	
Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség	25	
	Nyelvi minőség	15	
Helyesírás		8	
Íráskép		2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

javító tanár

Dátum: _____